

IZRAELSKA ODBRANA SUECKOG KANALA

Posle kratkotrajnog junskog rata 1967. god. Izrael je uspeo da svoju odbranu organizuje na znatno većoj dubini nego ranije i da na taj način otkloni mogućnost eventualne pretnje od strane Egipćana, tj. napada njihovih aviona na izraelsko stanovništvo i industrijske objekte u zemlji. Da bi Izrael sačuvao tu značajnu strategijsku prednost, za njega se, po mišljenju obojice autora¹, kao osnovni uslov postavilo da zadrži Sinajsko poluostrvo u svojim rukama.

Da bi Izrael to mogao da ostvari, uz angažovanje minimuma snaga, za njega je od prvenstvene važnosti držanje položaja duž Sueckog kanala, jer jedini mogući pravci eventualnog egipatskog napada i nadiranja, radi povraćaja otetog Sinajskog poluostrva, vode upravo preko tog kanala. Sam kanal predstavlja jaku prirodnu prepreku prilikom napada na poluostrvo i to bi bila prva linija izraelske odbrane, dok drugu geografski prirodnu prepreku, a istovremeno i drugu liniju odbrane, predstavlja čitav lanac uzvišenja i peščanih dina koji se, u pravcu sever-jug, pruža preko prolaza Mitla i Ber Gifgafa. Odbrana ove druge prirodne linije zahteva mnogo više snaga nego prva linija odbrane (na Sueckom kanalu), a, s druge strane, ako bi se odbrana organizovala samo na ovoj drugoj liniji, onda bi se protivniku prepustili, bez borbe, neki veoma pogodni aerodromi na prostoru između prve i druge linije odbrane.

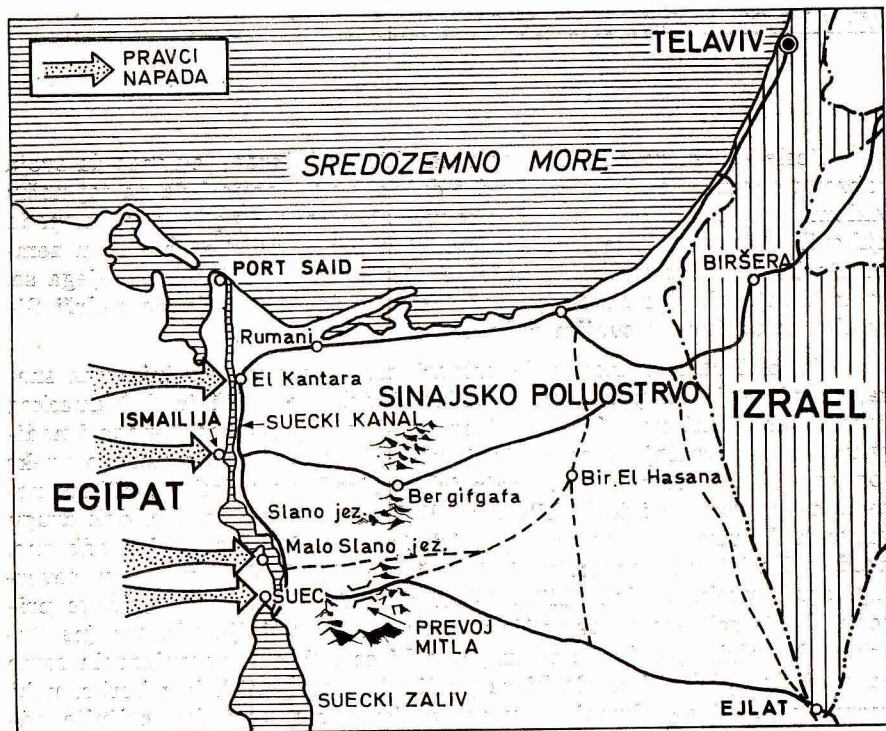
Međutim, treba istaći da Sinajsko poluostrvo, već samo po sebi, predstavlja značajnu prepreku u slučaju napada i nadiranja vojnih snaga. Južno od linije Suec-Ejlat poluostrvo se sastoji od strmih, golih planina i jedini značajan put u tom delu poluostrva proteže se duž Sueckog zaliva, od samog Sueca do Šarm-el-Šeika, na ulazu u Akapski zaliv. Izraelci su, kako to navode pomenuti autori, izgradili posle junskog rata put koji se duž Akapskog zaliva proteže od Ejлата do Šarm-el-Šeika. Kretanje vozila točkaša i gušeničara izvan ovih puteva ograničeno je na mali broj plitkih, uskih i suvih dolinica. Duž Sueckog i Akapskog zaliva ne postoje pogodni ređoni za desantne operacije većeg obima, dok

¹ *Israeli Defense of the Suez Canal*, by colonel Irving Heymont, »Military Review«, SAD, januar 1971.

Israel Beyond Cease-Fire, by Wing Commander Maharaj K. Chopra, Indian Air Force, »Military Review«, SAD, april 1971.

planinske mase, nešto dublje na poluostrvu, čine vrlo veliku prepreku za kretanja u pravcu sever-jug.

Na sredozemnoj obali Sinajskog poluostrva nalazi se vrlo veliki broj slanih močvara i strmih grebena; jedino u blizini El Ariša, kod granice sa Izraelom, nema ovih prepreka. Jedan manje značajan prolaz u zapadnom delu poluostrva vodi ka naselju Rumani, ali je i on vrlo uzan i oivičen zemljišnim preprekama, tako da se lako može braniti i zaprečavati. Ovim prolazom se, u najbolju ruku, mogu koristiti manje snage za iznenadne upade i prepade.

Obala u rejonu El Ariša pogodna je za izvođenje većih desantnih operacija, ali je taj rejon veoma lako dostupan avionima sa aerodroma u Izraelu. Prema mišljenju izraelskih vojnih stručnjaka, Egipćani u sadašnjem trenutku još nisu u stanju da izvedu neku značajniju desantnu operaciju na većoj udaljenosti od svojih baza. Međutim, oni su dobro obučeni i opremljeni za savlađivanje vodenih prepreka kao što je Suecki kanal.

Jedini deo Sinajskog poluostrva gde je moguće izvođenje većih borbenih operacija, iako pod vrlo teškim uslovima, jeste rejon istočno od Sueckog kanala, a severno od linije Suec-Ejlat. Ovaj rejon predstavlja peskovit i šljunkovit plato, koji se postepeno spušta u pravcu severa, ka Sredozemnom moru, i sa kojeg vode otiču kroz Vadi-el-Ariš (udolja El Ariš). Međutim, ove vode su retko kad površinske. Taj rejon je većim delom godine bez kapi vode, osim u blizini El Ariša i nekoliko manjih izvora i oaza, u kojima se pojavljuju podzemne vode.

Zaštitu od ugleda sa zemlje pruža sama konfiguracija zemljišta (manja uzvišenja, dine, grebeni i dr.) tako da je prikrivanje veoma otežano. Tu nema gotovo nikakve vegetacije, sem ponekog omanjeg, zakržljalog žbunja u koritima udolja i nešto drveća u retkim oazama. Zbog toga je svako kretanje vozila van puteva, većim delom godine, odmah uočljivo po visokim oblacima prašine. Prema tome, vizuelno osmatranje ne ometaju nikakve prepreke, sem povremenih peščanih oluja.

Mreža puteva. I ono malo puteva što ovde postoje pružaju se, uglavnom, u pravcu istok-zapad. Nekoliko puteva koji se pružaju u pravcu sever-jug nalaze se duž obale Sueckog kanala i u krajnjem istočnom delu poluostrva. Nijedan od tih puteva nije u stanju da podnese saobraćaj vozila u oba pravca jer im je gornji deo kolovoza, pretežno, pokriven šljunkom ili tankim slojem asfalta, pa ne može da izdrži saobraćaj teških vozila.

Sam Suecki kanal, iako je širok svega 220 m, predstavlja ozbiljnu prepreku. On je dugačak oko 160 km, ali zbog vrlo teškog zemljišta i slabe mreže puteva koji vode na istok, u dubinu poluostrva, vrlo je mali broj rejonu na kojima se može izvoditi njegovo forsiranje nekim većim snagama. Od Port Saída do El Kantare, na severnom delu kanala, njegove obale udaljene su jedna od druge od 110 do 220 m i za oko 3 do 5 m se nalaze iznad nivoa prostranih i neprohodnih močvara koje se pružaju s obe strane kanala. Južno od El Kantare jedini pogodni rejoni za forsiranje kanala su pustinjski prolazi koji se nalaze između El Kantare i Ismailije i između Malog slanog jezera i južnog kraja kanala.

Od čitave linije Sueckog kanala pružaju se u pravcu istoka četiri puta, koji bi istovremeno mogli da budu i četiri glavna pravca napada (nadiranja) sa zapada na istok, preko Sinajskog poluostrva. Najpre treba pomenuti asfaltni put koji, protežući se duž nekadašnjeg starog puta »Via Maris«, vodi od El Kantare, preko El Ariša, do Tel Aviva i dalje na sever. Drugi asfaltni put vodi od Ismailije i pruža se prema Izraelu, u pravcu Biršebe. Treći, slabiji, neasfaltirani put, koji počinje odmah južno od Malog slanog jezera, vodi na istok do Bir El Hasana, a odatle dalje na sever do El Ariša, spajajući dva već pomenuta puta. U blizini južnog kraja kanala postoji i četvrti, asfaltirani put, u stvari put kojim su hodočasnici nekada išli u Meku; i on, idući na istok, prelazi preko prevoja Mitla do Ejlata. Ovaj put je jednim lošijim, sporednim putem vezan za već pomenuta tri puta.

Tako Izraelci, koji se sada nalaze u ulozi branioca Sinajskog poluostrva od eventualnog napada sa zapada, treba da računaju sa ta četiri glavna pravca napada protivničkih snaga, od kojih bi svaki, uglavnom, išao duž pomenuta četiri puta.

Pokretna odbrana. Izraelske oružane snage, ističe se u ovim člancima, zasnivaju odbranu Sueckog kanala i Sinajskog poluostrva na sistemu pokretne odbrane, i to združenim kopnenim i vazduhoplovnim snagama. Izraelska pokretna odbrana zasniva se na izvesnoj odsudnosti (borbi na mestu, bez napuštanja položaja) brojcano malih i slabih snaga u prednjem odbrambenom rejonu, na prvoj liniji odbrane, na samoj istočnoj obali Sueckog kanala, i na protivudaru jakih i veoma pokretnih snaga iz dubine, koje treba da budu podržane snažnim dejstvom ratnog vazduhoplovstva.

Zadatak brojčano malih snaga na prvoj liniji odbrane je, kako se navodi u izraelskim vojnim krugovima, da upozore izraelsku komandu o predstojećem napadu protivnika, da kanališu taj napad prema nepogodnom zemljištu, da mu nanesu što više gubitaka, usporavajući tempo njegovog nadiranja i da snažnim, aktivnim dejstvima stvore potrebno vreme glavnim snagama za izvođenje protivudara.

Ta odsudnost (na mestu, bez napuštanja položaja) slabih izraelskih snaga na prvoj liniji odbrane, koja treba da se izvodi u uslovima nadmoćnosti egipatske artiljerije, omogućena je time što je na prvoj liniji odbrane izgrađen čitav sistem jakih utvrđenja i što te snage treba da budu podržane snažnim dejstvom izraelskog vazduhoplovstva. Izraelski vojni rukovodioci smatraju da se vojne operacije na Sinajskom poluostrvu mogu uspešno da izvede samo ako se raspolože nadmoćnošću u vazduhu, bez koje bi bilo nemoguće držati istočnu obalu Sueckog kanala u svojim rukama.

Sistem utvrđenja na kanalu. Za izraelske snage je, u odbrani Sinajskog poluostrva, od bitnog značaja da ne dozvole egipatskim oružanim snagama uspostavljanje mostobrana na istočnoj obali kanala, sa koga bi mogle da produže napad i nadiranje dalje na istok. Izraelski vojni rukovodioci smatraju da ne bi smeli da dozvole gubljenje suviše velikog prostora po dubini, već da bi odlučnim protivudarom snažnih pokretnih jedinica, uz jaku podršku vazduhoplovstva, trebalo da odbace napad protivnika još na prvoj liniji odbrane.

Izraelske snage duž Sueckog kanala raspoređene su po čitavom lancu malih, samostalnih otpornih tačaka, osposobljenih za kružnu odbranu i dovoljno jakih da izdrže napad protivnika dok ne pristignu pokretne oklopne snage iz dubine. Ove otporne tačke, o kojima se u vojnoj i civilnoj štampi često piše kao o »liniji Bar-Lev« (prema imenu doskorašnjeg izraelskog načelnika Generalštaba, general-potpukovnika Haima Bar-Leva), nisu jednoobrazno raspoređene duž kanala. One su jače grupisane u rejonima na kojima se očekuje glavni pravac udara protivničkih snaga, dok ih na drugim pravcima ima manje. Međusobna vatrema podrška tih otpornih tačaka nije u svim slučajevima jednoobrazno sprovedena; no, one se nalaze na takvom udaljenju jedna od druge da je moguće efikasno patroliranje između njih.

Svi položaji u okviru otpornih tačaka ukopani su u zemlju, sa po-krivkom dovoljno jakom da izdrži direktan pogodak artiljerije. Ispred svih položaja nalaze se nekoliko redova bodljikave žice i mnogobrojni signalni uređaji. Međutim, na znatnom broju otpornih tačaka položaji nisu ukopani u zemlju, već su izgrađeni i utvrđeni iznad nivoa zemlje; ovo iz razloga što je nivo podzemnih voda prilično visok, pa bi mogli da budu raztopljeni vodom.

Svaka otporna tačka je dobro snabdevena municijom, hranom i vodom, a raspolože i odličnim telefonskim i radio-vezama sa pozadinom i susednim otpornim tačkama. Mnoge otporne tačke imaju uz to i male buldožere, pomoću kojih se položaji, zaklони, skloništa i putevi održavaju u ispravnom stanju. Ovo se naročito odnosi na one najisturenije otporne tačke, jer se one vrlo često nalaze pod jakom vatrom egipatske artiljerije.

Iza linije otpornih tačaka, dalje u dubini Sinajskog poluostrva, raspoređene su pokretne oklopne rezerve i samohodna artiljerija. Da bi ove

jedinice uspešno mogle da svakodnevno patroliraju između svojih položaja i linije otpornih tačaka (ovo se vrši patrolama slabijeg sastava) i da bi izvođenje njihovih protivudara bilo obezbeđeno, Izraelci su u dubini Sinajskog poluostrva izgradili prilično gustu mrežu puteva. Za jedinice izraelske artiljerije izgrađeni su mnogobrojni rezervni vatreni položaji, koji su potpuno ukopani u zemlju i imaju jaku pokrivku. Ovi položaji se samo povremeno posedaju, kako bi se izbeglo dejstvo egipatske artiljerije. Iz ovog razloga i oklopne i druge jedinice često menjaju svoje položaje.

U rejonima koji su u dometu egipatske artiljerije sav je saobraćaj (sva kretanja) sveden na minimum. Voda se do svih prednjih položaja i otpornih tačaka dotura podzemnim cevima. Ranjenici, bolesnici i poginuli u prednjim rejonima prebacuju se u pozadinu helikopterima.

Radi izvođenja uspešne odbrane i što tešnjeg sadejstva između kopnenih i vazduhoplovnih jedinica, mnoge mlađe starešine KoV-a su obučene za ulogu isturenog navigatora sa zemlje, tako da se sadejstvo između kopnenih i vazduhoplovnih jedinica uspešno ostvaruje.

Mere za olakšanje službe. Nadležne izraelske vojne starešine sprovele su mnoge mere za olakšanje službe vojnicima i starešinama koji se nalaze na isturenim položajima duž Sueckog kanala. Poznato je da je služba u takvim uslovima prilično naporna, opasna, a ponekad i dosadna. Osim stalne izloženosti vatri egipatske artiljerije, to ljudstvo mora da podnosi i jaku toplotu, užaren pesak, ograničeno kretanje i teskoban život u podzemnim bunkerima i skloništima.

Na svakoj otpornoj tački nalazi se po jedan lekar i to rezervni oficir, koji treba da izdrži vojnu vežbu na tim položajima u trajanju od 30 dana; to je po godinama, mahom, stariji oficir među relativno mladim ljudstvom, pa svojim životnim i profesionalnim iskustvom, kao i stalozenošću, blagotvorno utiče na raspoloženje i moral mladih vojnika.

Dalje, svakom vojniku je dozvoljeno da se u toku noći može telefonom javljati svojoj porodici, čime se kod mladih ljudi, donekle, smanjuje osećanje udaljenosti i odvojenosti od svojih najbližih i porodice. Mnogi od njih su tako, saznajući preko telefona o teškim problemima i brigama koje muče njihove najbliže kod kuće, uspevali da zaborave pomalo na sopstvene teškoće na isturenim položajima duž Sueckog kanala.

U istom smislu se strogo vodi računa da se svakodnevna pošta, novine i dr. redovno isporučuju. Vojnicima se drže mnoga i raznovrsna predavanja, tako da pojedinci od njih imaju mogućnosti da saznaju i nauče i ono što bi, inače, retko imali prilike da čuju. Najznačajnija mera je, svakako, povremeno puštanje vojnika na odsustvo kući.

Službu na isturenim položajima duž Sueckog kanala, uglavnom, obavljaju vojnici iz rezerve, koji se pozivaju na vojnu vežbu u trajanju od 15 do 30 dana. S jedne strane, ovo pomaže da se vojnici iz rezerve obuču u vojnim znanjima, a, s druge, čitav narod u zemlji se, na taj način, upozna sa problemima odbrane Sinajskog poluostrva. Jedan visoki izraelski vojni starešina je jednom prilikom, u vezi s ovim masovnim službovanjem vojnika iz rezerve, izjavio sledeće: »Da je odbrana duž Sueckog kanala bila poverena samo aktivnom kadru, onda bi mnogi od njih mogli steći iluziju da samo oni imaju prava da rešavaju probleme bezbednosti i odbrane zemlje«.

M. Đ.

VOJNI GLASNIK Br. 10/1971.

- Pukovnik Aleksandar Belojević: *Otpor gradova agresoru*
Potpukovnik Blažo Burić: *Protivdesantna odbrana partizanskih i jedinica TO u pozadini neprijateljskih jedinica*
Pukovnik Aleksa Rakočević: *Pokretno logorovanje artiljerijskih jedinica*
Kap. I kl. Milun Jovanović: *Uticao meteoroloških i zemljišnih uslova na primenu i ponašanje bioloških B/S*
Pukovnik Vukašin Brajović: *Trideset godina artiljerije JNA*
Pored ovoga, *Vojni glasnik* u ovom broju donosi i rubrike »Iz inostranih armija«, »Vojne zanimljivosti« i »Taktičko-tehničke novosti«.

VOJNI GLASNIK Br. 11/1971.

- Manevar »Sloboda 71«*
Potpukovnik Ante Bačinić: *Stvaranje ideje — prva etapa naučnog prilaza zadacima*
Kapetan Slavimir Đinđić: *Izrada minskih polja i otvaranje prolaza*
Potpukovnik Miloš Pejić: *Zapažanja sa logorovanja i pokretnih logorovanja pešadijskih jedinica*
Kap. I kl. u rez. Ivan Bačić: *Snabdijevanje jedinica TO na privremeno zaposednutoj teritoriji i zbrinjavanje njihovih ranjenika*
Pored ovoga, *Vojni glasnik* u ovom broju donosi i rubrike »Predlozi — mišljenja«, »Tridesetogodišnjica ustanka i stvaranja JNA« i »Iz inostranih armija«.

VOJNI GLASNIK Br. 12/1971.

- General-pukovnik Viktor Bubanaj: *Povodom tridesetogodišnjice JNA*
Manevar »Sloboda 71« — hronologija najvažnijih događaja
Potpukovnik Ante Begović: *Zaprečavanje na privremeno zaposednutoj teritoriji*
Potpukovnik Vojislav Šećković: *Neka razmatranja o zaprečavanju protiv vazdušnih desanata*
Potpukovnik Franjo Kožar: *Jedno mišljenje o diverzantskim tajnim skladistima*
Pored ovoga, *Vojni glasnik* donosi i nekoliko priloga za rubriku »Iz inostranih armija«.

GLASNIK RV I PVO Br. 5/1971.

- Dr Branislav Jovanović, dipl. inž.: *25 godina vazduhoplovnotehničkog instituta*
Kap. I kl. Franko Bačić: *Što su male visine u sistemu PVO*
Major Jakov Lovrić: *Prilog metodici meteorološke procene borbene upotrebe avijacije*

Potpukovnik Blagoje Banović: *Pokazatelji borbene spremnosti RJ PVO*
Major Angel Ončevski: *Izbor alternativnih aerodroma*
Pored ovoga, *Glasnik RV i PVO* u ovom broju donosi i druge interesantne priloge, kao i rubriku »Iz stranih RV i PVO«.

MORNARIČKI GLASNIK Br. 5/1971.

Kap. b. broda Dušan Miljanić: *More i ratne flote u savremenim doktrinama velikih sila*
Pukovnik Miljenko Sršen: *Procena, planiranje i organizovanje PVO u dejstvima RM*
Kapetan korvete Tone Žapkar: *Evolucija metoda rešavanja taktičkih zadataka*
Pored ovoga, *Mornarički glasnik* u ovom broju donosi i rubrike »Nauka i tehnika«, »Iz pomorske prošlosti«, »Odzivi i diskusije«, »Pomorska literatura«, »Vesti i novosti« i »Bibliografija«.

VOJNOTEHNIČKI GLASNIK Br. 11/1971.

Potpukovnik Vladimir Lovrenski: *Maskirna svojstva predela i uticaj meteoroloških padavina na radarsko izviđanje*
Potpukovnik Ratko Slobodjanac: *Metodologija određivanja tehničkog stanja borbenih vozila*
Potpukovnik Đorđe Golić, dipl. inž.: *Neka iskustva u korišćenju vozila pri izgradnji puteva*
Potpukovnik Miodrag Nikolić: *Prilog pitanju obnove topografskih karata*
Dipl. inž. Đorđe Brnović: *Modifikacija infracrvenih uređaja*
Pored ovoga, *Vojnotehnički glasnik* donosi i rubrike »Prikazi iz inostranih časopisa«, »Naučno-tehničke novosti i zanimljivosti« i »Bibliografija«.

VOJNOTEHNIČKI GLASNIK Br. 12/1971.

Pukovnik Petar Bošnjaković, dipl. inž.: *Mašine za čišćenje snega na saobraćajnicama, njihova eksploatacija i izbor*
Potpukovnik Bogdan Kulačanin, dipl. inž.: *Rušenje zgrada u naseljenom mestu*
Potpukovnik Vladimir Lovrenski: *Elektronsko ometanje radarskih sredstava*
Potpukovnik Zlatko Slobodjanac: *Metodologija određivanja tehničkog stanja borbenih vozila*
Potpukovnik Miodrag Gajić: *Planiranje, proračuni i snabdevanje municijom u ratu*
Pored ovoga, *Vojnotehnički glasnik* u ovom broju donosi i rubrike »Tehnika i nastava«, »Povodom 30-godišnjice ustanka naroda Jugoslavije i stvaranja JNA«, »Prikazi iz inostranih časopisa«, »Naučno-tehničke novosti i zanimljivosti« i »Bibliografija«.

VOJNOEKONOMSKI PREGLED Br. 10/1971.

Potpukovnik dr Nikola Čubra: *Optimizacija armijskog ekonomskog sistema*
Pukovnik Mirko Jerkić: *Vojnikov rad kao faktor u vojnoj ekonomici*
Pored ovoga, *Vojnoekonomski pregled* donosi rubrike »Pitanja iz prakse«, »Odziv čitalaca«, »Iz istorije ratnog snabdevanja«, »Prikazi iz inostranih vojnih časopisa i drugih publikacija« i »Ekonomske, naučne i tehničke novosti i zanimljivosti«.

Razgovor pukovnika Svetislava Živkovića, odgovornog urednika »Vojno-ekonomskog pregleda«, sa general-potpukovnikom Dušanom Vujačevićem, rukovodiocem Operativno-pozadinske grupe štaba manevra »Sloboda 71« na temu: *Prva iskustva o pozadinskom obezbeđenju sa manevra »Sloboda 71«.*

Pukovnik Svetislav Popović, mag. ekonom. nauka: *Aktuelna pitanja vojne ekonomike*

Pukovnik Aldo Pirih: *O nagradama kao elementu platnog sistema u JNA*

Pored ovoga, *Vojnoekonomski pregled* donosi i rubrike »Pitanja iz prakse«, »Iz istorije ratnog snabdevanja«, »Iz života škola i drugih domena«, »Iz sudske prakse«, »Prikazi iz inostranih vojnih časopisa i drugih publikacija« i »Ekonomske, naučne i tehničke novosti i zanimljivosti«.

Potpukovnik Novica Vlaović: *Kadrovi kao faktor daljeg unapređenja armijske ekonomike*

Pukovnik Mile Indić: *Osvrt na neke probleme iz završnih računa jedinica i ustanova JNA*

Pukovnik dr Vuko Gozze-Gučetić: *Proizvodni rad vojnika sa gledišta pozitivnih propisa*

Pored ovoga, *Vojnoekonomski pregled* u ovom broju donosi i rubrike »Pitanja iz prakse«, »Iz istorije ratnog snabdevanja«, »Iz sudske prakse«, »Prikazi iz inostranih vojnih časopisa i drugih publikacija« i »Ekonomske, naučne i tehničke novosti i zanimljivosti«.